

Reforma péče o duševní zdraví

Pracovní skupina – Senioři s potřebou podpory v oblasti duševního zdraví

Setkání **17. 3. 2021**

Účastníci: H.Janečková, J.Krůželová, M.Musilová, M.Švejdrová, A.Gebauerová, J.Zahradníček, R.Žabová, P.Novák, V.Kondrátová, B.Mudrová, L.Nováková, V.Maslíková, J.Cardová, S.Benešová, S.Bagarová, M.Mátlová

DEMENTIA, z.ú., Veronika Maslíková
<https://dementia.cz/>

Organizace založena v r. 2017 pracovníky z praxe. Zaměřeni na ty části systému péče o seniory, které v praxi nefungují a nejsou dostatečně podchycené.

V rámci Středočeského kraje v 25 městech fungují svépomocné skupiny pro pečující. Jednání s KÚSK o udržitelnosti, aby neskončilo s projektem. Kraj podpořil 12 poraden (v každém okrese) – v síti sociálních služeb od 2021.

Aktuálně vzhledem k epidemické situaci probíhá většina aktivit v online formě – nákup tabletů, natáčení videí.

Aktivity:

- ✓ Práce s rodinou – naučit se rozložit péči v rámci celé rodiny.
- ✓ Osvětová činnost
- ✓ Pravidelné běhy proti demenci
- ✓ Inovativní programy – např. zážitkové kurzy
- ✓ Blog, kde se vyjadřovali i odborníci. Plán vydat ve formě poradenské publikace.
- ✓ Podpora komunitní spolupráce (Berounsko, Hořovicko) – inspirace ze zahraničí. Kulaté stoly – ředitelé sociálních služeb, zástupci psychiatrické péče, neurologie, praktičtí lékaři, hlavní sestry z všeobecných nemocnic, zástupci sociálních odborů a úřadů práce, ředitelé zdravotnických a pedagogických škol a další stakeholderi. Tématem setkání bylo definování toho, co v systému nefunguje a co je možné měnit odspodu. Zapojilo se cca 30 lidí a byla vytvořena strategie praktických kroků pro zlepšení systému péče o seniory. Epidemická situace proces zpomalila. V plánu je podobná setkání uskutečnit v dalších okresech.
- ✓ Další inovativní projekt „Kavárna Včera“ ve spojení se sdílenou péčí. Kavárna pomáhá téma šířit mezi veřejnost. Součástí je také poradenské centrum. Epidemická situace ohrožuje realizaci pilotu dvou kaváren (do 02/2022 a 06/2022).

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

MANAGEMENT PRO NEZISKOVKY, Simona Bagarová

<https://www.managementproneziskovky.cz/>

Organizace nabízí vzdělávací kurzy, mentoring, individuální podporu.

Projekt D.O.M.A – v rámci projektu probíhá spolupráce s jedním zařízením po dobu 4-6 měsíců. Cílem spolupráce je spokojený personál a spokojení klienti. Zaměření na 4 oblasti – leader (práce s managementem zařízení), zaměření na klienty/pacienty, zaměření na pečovatele-profesionály a oblast zaměřená na rodinu. V plánu je vytvoření dotazníku pro reflexi, jaké jsou dopady pro praxi po absolvování programu D.O.M.A a případně úpravy obsahu programu.

Častá praxe „zavřených dveří“ v pobytových službách. Potřeba vytvářet dobrý obraz pečovatele v médiích. Spolupracují s domovy pro seniory nebo s domovy se zvláštním režimem. Cílí na naplňování individuálních potřeb klientů a na smysluplné využití volného času.

Diskuze:

- ✓ Ocenění aktivit projektu pro zvedání kvality v pobytových sociálních službách pro seniory.
- ✓ Nově se vyjednává o evropských penězích pro sociální služby. Riziko, že podpora půjde do institucionální péče na úkor sociálního bydlení typu Housing First apod., případně namísto transformace sociálních služeb.
- ✓ Aktuálně v důsledku epidemické situace pobytové služby pro seniory mají volnější kapacity. Stávající situace se však nedaří využít pro snížení lůžek ve velkých zařízeních. Namísto toho se lůžka znovu naplňují v plném rozsahu.

AKTUÁLNÍ INFORMACE

PNB, J.Krůželová – podařilo se personálně obsadit odlehčovací službu a můžou tak novou službu začít provozovat; poradenství ke službě aktuálně pouze telefonicky; na příštím setkání mohou poskytnout více informací.

MZČR, M.Švejdomá – schválen NAPAN (Národní akční plán pro Alzheimerovu nemoc) na následujících 10 let. Plán je schválen Radou vlády a v nejbližším čase bude odeslán ke schválení vládě. Epidemická situace komplikuje plnění opatření. Jeden ze strategických cílů plánu je prevence kognitivní poruchy. Ve spolupráci WHO a NUDZ se připravuje analýza aktuálních postupů, které se v prevenci v ČR praktikují. A dále se připravuje souborná metodika. Nástroj na podporu pečujících o osoby s demencí. Spolupráce s Dementia, další zapojená organizace – ÚZIS. Na portálu NZIP bude část věnovaná demenci.

Příbram, B.Mudrová – v důsledku epidemické situace oddělení (sociální a zdravotní péče) funguje v omezené míře. V terénu služby fungují. Zaznamenávají trvalý nárůst lidí s demencí. Pro covidovou dobu charakteristické, že první příznaky demence se promítají do sousedských konfliktů. Problém je dostat praktické lékaře do domácnosti. Stav, kdy pobytové sociální služby byly zavřené bez možnosti návštěv, se postupně zlepšuje.

Benešov, V.Kondrátová (sociální odbor) – omezení v důsledku epidemických opatření – střídání týmu, terén funguje. Umístění klienta do pobytové služby bylo obtížné, nyní se již zlepšuje. V době covidu se ve větší míře objevují duševní poruchy.

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Dotaz na zapojení další pomoci – dobrovolníci, veřejnost. V Příbrami funguje „zelená linka“ – dobrovolníci mohou zajistit např. nákup. Ale není velká poptávka. Senioři zejména žádají ochranné pomůcky, na které nemají peníze. V Benešově spolupracovali dobrovolní hasiči, skauti, občané. Poptávka je již menší, ale ze strany seniorů zájem o sociální kontakt – popovídat si, procházka. Naopak v Příbrami zkušenost, že senioři dávají přednost telefonickému kontaktu před osobním.

Nejvíce se řeší organizace očkování pro seniory.

Česká alzheimerovská společnost, M.Mátlová – provozují dvě sociální služby, aktuálně poradenství výhradně online. Úspěšně běží skupiny pro pečující. Respitní péči v domácnostech chtěli omezit, ale služba je velmi žádaná. Postupně se ukazuje dopad postcovidové kognitivní poruchy – zjevný nárůst kognitivních poruch.

PNB, Z.Barboriková – více pacientů, u kterých se objevuje zmatenost a zhoršený somatický stav. Snížená saturace kyslíkem vede k dřívějšímu nástupu kognitivních poruch. Aktuálně jsou na dvou geronto odděleních covidová oddělení. Hospitalizovaní tam jsou i mladí pacienti. V PNB jsou stabilně 3 odd. pro covid a přechodně dle potřeby i 4 oddělení. Na důvodech k přijetí do PNB v souvislosti s demencí se nic nemění. K hospitalizaci pacienta rodina přiváží, když přestává péči zvládat.

Agentura domácí péče, J.Zahradníček – po urgenci na MZ byli do očkování zařazeni pracovníci domácí péče. Personál většinou již prošel aspoň jednou dávkou očkování. Zatím se netýká pečovatelské služby. Nejvíce nyní řeší provozní věci. U ochranných pomůcek stoupá cena. Řeší s MZ i se zdravotními pojišťovnami. Provozně velmi náročné testování pracovníků. Nyní řeší, že testy od ZP dochází a hrozí, že si testy budou muset sami kupovat. V Praze zkušenost, že dost rodin si nepřeje, aby k nim domácí péče docházela kvůli riziku nákazy. Domácí péče pomáhá nemocnicím šetřit lůžka. Z hlavní hygieničkou řešili, aby domácí péče byla součástí chytré karantény, ale nepodařilo se dotáhnout. Potýkají se značnými provozními problémy, ale částečně už řešené díky očkování. Potřeba, aby byly očkované také pečovatelské služby.

KÚSK, A.Gebauerová – stížnosti na pobytová zařízení, že podcenili situaci v souvislosti s epidemickou situací. Stížnosti kraj postoupil na hygienickou stanici. Ze strany kraje omezené kontrolní a metodické návštěvy. Organizují případové konference. Aktuálně probíhá připomínkování sítě na příští rok. Mimořádná dotace na ochranné pomůcky pro sociální služby. Nově je v provozu koordinační centrum pro osoby s chováním náročným na péči (provozuje PO – Laguna Psáry).

KÚSK, J.Cardová – pozitivní zkušenost se spoluprací s obcemi (sociální oddělení) i v době covidu. Obce hledají alternativní řešení, jak klientům pomoci i za aktuální situace. Nejvíce řeší očkování u osob omezené ve svéprávnosti. Řešili s Ministerstvem spravedlnosti a MPSV, jak postupovat. MS vydalo doporučený postup i z důvodu ochrany opatrovníků. Možné najít na stránkách ombudsmana: https://www.ochrance.cz/aktualne/ockovani_klientu_zarizeni_zdravotnich_a_socialnich_sluzeb_se_s_nizenou_schopnosti_rozhodovani_nebo_s_podpurnym_opatrenim/

Česká alzheimerovská společnost, H.Janečková – podílela se na zpracování NAPAN, děkuje M.Švejdové za finální přípravy plánu. Na portálu NZIP nelze nic najít k demenci. Alzheimer point – Reminiscenční centrum – poradna pro pečující a lidi s demencí. Vytvoření multidisciplinárního týmu: lékaři, psychiatři, neurologové, psychoterapeuti. Aktuálně značný stres pro pečující – více depresí, úzkostí v důsledku větší izolace, obtížnější spolupráce se službami. O to víc je důležitá nyní psychoterapeutická podpora pro pečující. Práce s rodinami – nový projekt, zatím v online formě. Dobrá zkušenost, že pomáhá, když se pečující rodiny mohou mezi sebou provázat. Sdílená péče,

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

kavárny – lze nastavit komunitu pečujících rodin pro sdílení zkušeností, plánování společných aktivit, vzájemně se navštěvují.

Diskuze k realizování aktivit online formou:

- ✓ V online prostoru není tak kvalitní jako prezenčně, ale běží. Účastní se i celé rodiny. Možnost nabízet opakované konzultace.
- ✓ Dementia – online skupiny zahájili od ledna, důležité doladit techniku, ale zájem je. Pro pracovníky náročnější po organizační stránce. U některých rodin online forma zůstane z důvodu např., že rodinný příslušník žije nebo dlouhodobě pobývá v zahraničí.
- ✓ ČAS – pořádají skupiny pro lidi s demencí. Pro klienty, kteří nejsou z Prahy, plánují online formu uchovat.

Aktuální informace z reformy

- ✓ Nové služby (pilotní projekty) – Multidisciplinární týmy duševního zdraví pro seniory je realizován na Litoměřicku. Další pilot byl plánován v PNB, ale zatím realizován není a v rámci pilotu se již neplánuje.
- ✓ Byl schválen implementační plán pro SMI.
- ✓ Výkonným výborem reformy byly schváleny transformační plány psychiatrických nemocnic. Plány by měly být vztaženy k Národnímu akčnímu plánu duševního zdraví zejména s ohledem na plánovanou redukci lůžek následné péče.
- ✓ Probíhá jednání se zdravotními pojišťovnami pro změnu personálního standardu CDZ (pro SMI). Předpokládá se, že se bude měnit také u nových služeb.

VÝSTUPY Z PRACOVNÍ SKUPINY

Za Prahu a Středočeský kraj byly zaslány dva dokumenty, které obsahují shrnutí výstupů z jednání pracovní skupiny ve formě opatření. Na úrovni Prahy budou jednotlivá opatření součástí SPRSS pro období 2022-2024.

Diskuze:

- ✓ Jeden ze strategických cílů – podpora neformálním pečovatelským Taktéž v NAPANu je tento cíl formulován jako strategický, na kterém se bude pracovat jako na jednom z prvních.
- ✓ Důležitý je včasný záchyt. Od minulého roku již praktičtí lékaři mohou vykonávat screening. Praktickým lékařům chybí vzdělávání v tématu, kdy výzkum jde rychle dopředu.
- ✓ Informace na NZIPu k demenci zatím nejsou. Pracuje se na tom. Potřeba sehnat tým odborníků, kteří budou obstarávat potřebné informace. Plánuje se platforma – seznam organizací, svépomocných skupin, kategorie pro – pacienty, odborníky, neformální pečovatele. Zatím vše ve zrodu, kdokoli se chce zapojit, možné kontaktovat M.Švejdrovou.
- ✓ Připomínka M.Mátlová – doplnění strategického cíle pro sběr dat a analýzu. Sběr dat na různých úrovních běží – ÚZIS, MPSV, sociální služby, ale nikdo dále komplexně nezpracovává nebo dokumenty k tomu nejsou veřejné. M.Švejdrová upřesňuje, že v NAPAN tento cíl obsahuje – propojení a dostupnost dat.

Data se sbírají na centrální úrovni a pro plánování na úrovni krajů je složité taková data plnohodnotně využít.

- ✓ J.Zahradníček – Domácí péče – možnosti koordinace. Domácí péči indikuje praktický lékař (domácí péči na prvních 14 dní může indikovat i nemocnice) a případně další potřebnou péči. Domácí péče je schopna zajistit další potřebné služby – poradenství, příspěvek na péči aj. Jedná se o časově náročnou činnost, na koordinaci péče je potřeba vyjednávat kód, aby domácí péče nemusela dělat nad rámec.
- ✓ Model SIPS v souvislosti s koordinací péče: silné postavení pro koordinační roli mají obce.
- ✓ H.Janečková – nutnost zajistit roli koordinátora péče nebo pověřené organizace – koordinovat péči, provázet rodinu po celou dobu, co se stará o rodinného příslušníka. Potřeba, aby rodina dostala potřebné informace hned na začátku.
- ✓ Dementia – koordinace péče je součástí jejich činnosti. Rodiny provázejí od začátku i v dalším čase. Potřeba pracovat na tom, aby rodiny takovou pomoc uměly využít.
- ✓ Důležité, aby o aktivitách koordinace péče věděli praktičtí lékaři.
- ✓ M.Mátlová – pilotně v Karlovarském a Zlínském kraji, kde kontaktní alzheimer.pointy informovaly praktické lékaře. V případě prostředků mohou se zaměřit i na Středočeský kraj nebo na Prahu. V KV a ZK mohou aktivity propojit na regionální koordinátory za reformu.
- ✓ Dementia – na konci roku kontaktovali všechny ORP a obce v SK s informací o aktivitách organizace. Postupně budou také kontaktovat praktické lékaře.
- ✓ J.Zahradníček – nabízí propojení agentur domácí péče s organizací Dementia.

Jak s výstupy z pracovní skupiny pracovat dál:

Pracovní skupinu rozpustit a téma posunout na lokální úroveň.

Jednotlivá opatření zapracovat do strategických dokumentů kraje – SPRSS či komunitních plánů obcí.

Připravit a realizovat plán na komplexní péči o lidi s demencí.

Diskuze:

- ✓ Sházet se společně a během schůzky se vždy rozdělit na SK a Prahu.
- ✓ Spolupráce na úrovni vybraných okresů – např. Příbram.
- ✓ J.Zahradníček – konkrétní návrh na propojení agentur domácí péče, organizace Dementia na úrovni klientů a pečujících. Agentury mají 800 klientů, možné oslovit grémium poskytovatelů domácí péče. Výstup – zvýšená informovanost.
- ✓ Na úrovni Příbrami – sejít se město (sociální odd.), domácí péče, Dementia, pečovatelské služby... Potřeba zasíťovat.
- ✓ V Praze je situace složitější, hranice spádu nejsou tak jasně dané. Koordinátor je již v kontaktu s ČAS. Přizvat J.Zahradníčka.
- ✓ B.Mudrová – mají koordinátora komunitního plánování sociálních služeb, který plány může navázat na praxi. V lokalitě jsou navázány potřebné služby. Aktuálně je ale náročné období.
- ✓ Z.Barboriková: může přinášet informace za PNB. Potřeba propojovat vnitřek s venkem a s konkrétními lokálními stakeholdery.

- ✓ V.Fryč – vítá možnosti se účastnit v rámci tvoření kvality – přenosy praktických kroků. V pobytových službách aktuálně volné kapacity. Do konce května budou ze strany MPSV propady příjmů kompenzovány.
- ✓ M.Mátlová – rádi se zapojí. Předá kontakty na kolegy ve Středních Čechách.
- ✓ S.Bagarová – působí v různých zařízeních, zaměřují se nejen na lidi s demencí, ale obecně na důstojnou a kvalitní péči pro seniory. I nadále vítá možnost se dalších jednání pracovní skupiny účastnit. Organizace také nabízí spolupráci pro nastavení spolupráce neziskového a ziskového sektoru, fundraising aj.
- ✓ M.Švejdová – pro napojení na aktivity NAPAN důležité výstupy z pracovních skupin. Tam i směřuje jedno z opatření NAPAN – propojování. Vítá možnost se účastnit v pracovních skupinách na regionální i krajské úrovni.
- ✓ H.Janečková se ráda připojí k setkání celé skupiny. Možnost spolupráce s M.Mátlovou a M.Švejdovou dle potřeby. A dále může šířit osvětu směrem ke studentům.
- ✓ V.Maslíková – důležitá aktivita na úrovni jednotlivých regionů, aby se podařily naplňovat jednotlivé kroky a síťovat. Ve všech částech Středočeského kraje se mohou účastnit, všude mají své zástupce.
- ✓ A.Gebauerová – pro zařazení do sítě nebo udržitelnosti služeb je vhodné užší jednání. Za KÚ je možné se účastnit jednání i na lokální úrovni.
- ✓ S.Benešová – vedle domácí péče poskytují i sociální služby, i když nejsou v síti a rádi se do pracovní skupiny zapojí.

Zapsala: Renata Žabová